

Bruksela, 27 marca 2023 r.
(OR. en)

7808/23

Międzyinstytucjonalne numery
referencyjne:
2021/0424(COD)
2021/0425(COD)

ENER 155
ENV 304
CLIMA 158
IND 147
RECH 111
COMPET 264
ECOFIN 281
CODEC 475

NOTA

Od:	Komitet Stałych Przedstawicieli (część I)
Do:	Rada
Nr dok. Kom.:	15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1 15096/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1
Dotyczy:	Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych zasad rynków wewnętrznych gazów odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru (wersja przekształcona) Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rynków wewnętrznych gazów ze źródeł odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru (wersja przekształcona) – Podejście ogólne

I. WPROWADZENIE

- 15 grudnia 2021 r. Komisja przedłożyła wnioski dotyczące dyrektywy w sprawie wspólnych zasad rynków wewnętrznych gazów odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru oraz rozporządzenia w sprawie rynków wewnętrznych gazów ze źródeł odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru (tzw. „pakiet gazowy”) stanowiące nowe ramy unijne mające na celu obniżenie emisyjności rynków gazu, promowanie wodoru i ograniczenie emisji metanu.

2. Pakiet dotyczący dekarbonizacji rynków wodoru i gazu ma na celu umożliwienie obniżenia emisyjności w ramach zużycia gazu ziemnego, stworzenie ram regulacyjnych dla wyspecjalizowanej infrastruktury wodorowej i rynków wodoru oraz zintegrowanego planowania sieci. Ustanawia również przepisy dotyczące konsumentów i zwiększa bezpieczeństwo dostaw.

II. STAN PRAC

1. W lipcu 2022 r. prezydencja czeska rozpoczęła negocjacje w sprawie przedmiotowych wniosków na forum Grupy Roboczej ds. Energii, a prezydencja szwedzka kontynuowała je w pierwszym kwartale 2023 r. W wyniku tych dyskusji prezydencja przedstawiła 7 wersji z propozycjami zmian zarówno do rozporządzenia, jak i do dyrektywy.
2. Wnioski zostały również omówione na posiedzeniu Rady ds. TTE (Energia) w dniu 25 października 2022 r. w Luksemburgu, gdzie skupiono się w szczególności na rozwoju rynków wodoru, rabatach taryfowych na wodór, gazach odnawialnych i niskoemisyjnych oraz mieszaniu wodoru w systemie gazu ziemnego. Ministrowie udzielili prezydencji wskazówek politycznych i określili kierunek dalszych prac.
3. Aktualna siódma zmieniona wersja w wersji przedstawionej w dok. 7556/23 i 7557/23 powinna posłużyć za podstawę podejścia ogólnego. Nowy tekst oznaczono **wytluszczeniem**, a tekst usunięty symbolem [...].

III. PRACE W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM I INNYCH ORGANACH UNIJNYCH

1. W Parlamencie Europejskim oboma wnioskami zajmuje się Komisja Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE). Sprawozdawcą wyznaczonym w odniesieniu do rozporządzenia jest poseł Jerzy Buzek (PPE, Polska), a w odniesieniu do dyrektywy – poseł Jens Geier (S&D, Niemcy). Parlament przyjął oba sprawozdania w dniu 16 lutego 2023 r.
2. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął opinię w sprawie wniosku w dniu 19 maja 2022 r., a w dniu 12 października 2022 r. opinię wydał Europejski Komitet Regionów.

IV. NAJWAŻNIEJSZE ELEMENTY KOMPROMISOWEJ PROPOZYCJI PREZYDENCJI

1. Państwa członkowskie poparły sposób, w jaki debata orientacyjna na forum Rady ds. TTE i dyskusje na forum Grupy Roboczej ds. Energii zostały uwzględnione w dalszych pracach nad siódmą zmienioną wersją obu przedmiotowych wniosków.
2. Najważniejsze zmiany można pokrótce przedstawić w następujący sposób:

W odniesieniu do rozporządzenia:

- a) W art. 3 w ramach zasad dotyczących rynków wyjaśniono, że przedsiębiorstwa działające w tym samym systemie wejścia-wyjścia będą mogły wymieniać gazy w wirtualnych punktach obrotu lub fizycznie w punktach połączeń międzysystemowych.
- b) W art. 5 ust. 6, art. 7 ust. 7 i motywie 70a wprowadzono nowy przepis przewidujący odstępstwo i umożliwiający państwom członkowskim podjęcie proporcjonalnych środków w celu tymczasowego ograniczenia składania z góry ofert dotyczących zdolności przez dowolnego pojedynczego użytkownika sieci w punktach wejścia z Federacji Rosyjskiej lub Białorusi oraz w terminalach LNG na dostawy z tych krajów.
- c) Jeżeli chodzi o certyfikację operatorów systemu magazynowania, do nowego art. 13b włączono tekst pochodzący z przyjętego w czerwcu 2022 r. rozporządzenia w sprawie magazynowania gazu. W związku z tym uzupełnieniem do art. 15 dodano nowy ust. 3 dotyczący stosowania rabatu w wysokości 100 % w odniesieniu do taryf przesyłowych i dystrybucyjnych opartych na zdolności odnośnie do podziemnych magazynów gazu i instalacji LNG.
- d) W art. 16 dokonano rozróżnienia między rabatami taryfowymi na gazy odnawialne i niskoemisyjne w systemie, przy czym rabaty te ustalono odpowiednio na 100 % i 75 %. Wprowadzono możliwość podejmowania przez krajowe organy regulacyjne decyzji o zmniejszeniu lub niestosowaniu rabatów, uwzględniając w ten sposób obawy tych państw członkowskich, które mają lub spodziewają się mieć wysoki udział gazów odnawialnych/niskoemisyjnych w koszyku energetycznym lub które mogą mieć obawy co do potencjalnego wpływu na przepływy transgraniczne.

- e) Art. 19 dotyczący transgranicznej koordynacji jakości gazu w systemie gazu ziemnego ma obecnie zastosowanie wyłącznie do mieszanek wodoru, w przypadku gdy zawartość wodoru mieszanego w systemie gazu ziemnego nie przekracza 2 % objętości. W celu rozstrzygnięcia wszelkich sporów dotyczących ograniczeń przepływów transgranicznych spowodowanych różnicami w mieszaniu wodoru w systemie gazu ziemnego zainteresowane krajowe organy regulacyjne będą mogły podejmować wspólne skoordynowane decyzje. Rozwiązanie to stanowi odpowiedź na sceptycyzm kilku państw członkowskich co do kwestii mieszania gazu, a jednocześnie nadal zapewnia niezakłócony transgraniczny przepływ gazu. Celem rozporządzenia jest utrzymanie zharmonizowanego na szczeblu UE podejścia do jakości gazu, w tym mieszania i zawartości tlenu.
- f) W art. 20b dotyczącym wspólnych specyfikacji dla biometanu doprecyzowano zakres tego artykułu.
- g) W art. 67 (zmiany w rozporządzeniu w sprawie bezpieczeństwa dostaw energii) niektóre przepisy odnośnego rozporządzenia uznano za nieaktualne i w związku z tym skreślono. Zostały one sporządzone przed kryzysem energetycznym i od tego czasu zostały zastąpione nadzwyczajnym rozporządzeniem Rady w sprawie wzmocnienia solidarności dzięki lepszej koordynacji zakupów gazu, wiarygodnym poziomom odniesienia cen i transgranicznej wymianie gazu oraz pracami Komisji nad platformą zakupu gazu. Ponadto wiele delegacji uznało, że ze względu na trwający kryzys nie nadszedł jeszcze moment na dokonanie szczegółowych zmian w prawodawstwie dotyczącym bezpieczeństwa dostaw.

W odniesieniu do dyrektywy:

- a) W nowych motywach 35a i 36a doprecyzowano podobieństwa i różnice między społecznościami energetycznymi w zakresie energii odnawialnej (działającymi na podstawie dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii) a obywatelskimi społecznościami energetycznymi (działającymi na podstawie dyrektywy w sprawie gazu).
- b) Motyw 70 został doprecyzowany w celu zapewnienia, aby zawarte w art. 63 przepisy dotyczące rozdziału poziomego nie oznaczały funkcjonalnego rozdziału zarządzania lub oddzielenia kierownictwa lub personelu, a zatem by synergie między operatorami sieci, takie jak współdzielenie usług i struktur zarządzania, mogły zostać w pełni utrzymane.
- c) Co się tyczy definicji w art 2:
 - W definicjach w pkt 10–12 dotyczących gazów i paliw niskoemisyjnych, aby rozwiązać obawy państw członkowskich dotyczące tego, że w definicjach tych brakuje precyzyjnych informacji w zakresie wymogu dotyczącego progu redukcji emisji na poziomie 70%, dodano odniesienie do odpowiednika kopalnego (określonego w dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii).
 - Wprowadzono istotne zmiany w definicji „systemu wejścia-wyjścia” w pkt 53, aby zapewnić większą jasność w zakresie dostępu do zakładów produkcyjnych i roli operatorów systemów przesyłowych i operatorów systemów dystrybucyjnych.
- d) W odpowiedzi na wnioski państw członkowskich dotyczące interwencji publicznych w zakresie ustalania cen w przypadku wystąpienia kryzysu związanego z gazem ziemnym dodano nowy art. 4a.
- e) W art. 8 określono, że do celów certyfikacji gazów odnawialnych i niskoemisyjnych państwa członkowskie będą wymagać od podmiotów gospodarczych zgodności z kryteriami zrównoważonego rozwoju i ograniczania emisji gazów cieplarnianych określonych w dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii.

f) Co się tyczy przepisów dotyczących konsumentów:

- W art. 11 wyjaśniono, że w przypadku ofert w formie pakietów odbiorcy będą mogli rezygnować z poszczególnych usług objętych umową oraz że odbiorcy będą mogli rozwiązywać umowy z zastosowaniem krótkiego terminu wypowiedzenia.
- Dodano nowy art. 11a w celu zapewnienia wystarczających przepisów ochrony konsumentów w przypadku stopniowego wycofywania gazu ziemnego. Sprecyzowano również, że należy uwzględniać potrzeby odbiorców wrażliwych lub odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym.
- Państwom członkowskim zapewniono elastyczność w zakresie ustanawiania obywatelskich społeczności energetycznych, o których mowa w art. 14. Podkreślono również lokalny aspekt tych społeczności. Ponadto, aby podkreślić rolę odbiorców będących gospodarstwami domowymi, zapewniono im w ramach tych społeczności co najmniej 15% praw głosu.
- W art. 15 wyjaśniono, którym odbiorcom oferuje się możliwość otrzymywania rachunków i informacji o rozliczeniach w formie elektronicznej.
- W art. 17 (analogicznie do art. 16 dotyczącego gazu ziemnego) dodano przepis dający państwom członkowskim możliwość powiązania obowiązku wprowadzenia inteligentnego systemu pomiarowego w systemie wodorowym z analizą kosztów i korzyści.
- W art. 20 zaproponowano doprecyzowanie, że odbiorcy będący gospodarstwami domowymi, którzy nie wykorzystują gazu do celów grzewczych, mogą zostać zwolnieni z wymogu posiadania liczników konwencjonalnych gazu ziemnego. Zwolnienie to rozszerzono również na budynki, w których większość konsumentów to gospodarstwa domowe wykorzystujące gaz w taki sposób.

- g) W art. 31 wniosek Komisji przewidywał początkową fazę tworzenia rynków wodoru do 2030 r., po której to dacie obowiązywałyby bardziej szczegółowe przepisy. Etap przejściowy dotyczący elementów struktury rynku wodoru przedłużono jednak do końca 2035 r. w odpowiedzi na obawy, że do 2030 r. rynek wodoru nie będzie na tyle dojrzały, aby można było wdrożyć regulowany dostęp stron trzecich. Wyznaczenie konkretnej daty zwiększa również przewidywalność dla zainteresowanych stron w porównaniu z mechanizmem przeglądu.
- h) W art. 32 państwa członkowskie są co do zasady zobowiązane do zapewnienia wdrożenia systemu dostępu stron trzecich do terminali wodorowych w oparciu o dostęp wynegocjowany. Dodano jednak pewien zakres elastyczności, zgodnie z którym państwa członkowskie mogą również podjąć decyzję o stosowaniu regulowanego dostępu stron trzecich do tych terminali.
- i) W art. 34 dotyczącym odmowy dostępu i odmowy podłączenia rozbudowano brzmienie poprzez dodanie przepisu, na podstawie którego państwa członkowskie mogą przewidzieć system, w którym operatorzy systemów przesyłowych i operatorzy systemów dystrybucyjnych będą mogli odmówić dostępu lub dokonać odłączenia w celu zapewnienia zgodności z realizacją celu dotyczącego neutralności klimatycznej określonego w unijnym prawie o klimacie.
- j) Art. 46 ust. 2 został zmieniony w celu zapewnienia państwom członkowskim swobody w zakresie przypisywania odpowiedzialności za budowę transgranicznych połączeń międzysystemowych wyłącznie określonym operatorom sieci wodorowych.
- k) Art. 47 dotyczący odstępstw od niektórych obowiązków w przypadku istniejących sieci wodorowych został zmieniony, usunięto mianowicie określenie ram czasowych dla stosowania tych odstępstw, a jednocześnie przewidziano, że krajowy organ regulacyjny będzie przeprowadzał test rynku w celu ustalenia terminu wygaśnięcia danego odstępstwa.

- l) Rozszerzono art. 48 dotyczący ograniczonych geograficznie sieci wodorowych, tak by stworzyć możliwość odstępstwa od niektórych obowiązków w przypadku sieci o charakterze odizolowanym lub dystrybucyjnym, przy zapewnieniu podobnych ram jak w przypadku dystrybucyjnych sieci gazowych. Dodano nowy warunek zastępujący warunek „połączenia z jedną siecią”. Bardziej szczegółowo opisano możliwość wycofania przez krajowe organy regulacyjne prawa do stosowania odstępstwa.
- m) Doprecyzowano art. 49 dotyczący wodorowych połączeń wzajemnych z państwami trzecimi. W zmienionej wersji wskazano, że państwa członkowskie są zobowiązane do zawarcia umów międzynarodowych lub umowy międzyrządowej zgodnie z art. 82 przed rozpoczęciem eksploatacji takiego połączenia wzajemnego lub przy okazji planowania takiego połączenia.
- n) W odniesieniu do sprawozdawczości w zakresie rozwoju sieci wodorowych, tekst kompromisowy daje państwom członkowskim wybór czy stosować art. 52 czy art. 51 do celów przedłożenia przeglądu infrastruktury sieci wodorowej, którą zamierzają rozwijać.
- o) W art. 53 dotyczącym finansowania transgranicznej infrastruktury wodorowej tekst kompromisowy stanowi, że projekty dotyczące wodorowych połączeń wzajemnych, z wyjątkiem projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, pokrywają koszty własne i mogą je finansować za pośrednictwem systemu taryfowego. Mogą również stworzyć plan projektu uwzględniający wniosek o transgraniczną alokację kosztów. Odnośne zmiany wprowadzono w art. 6 rozporządzenia.

- p) W art. 62 w początkowych wersjach wniosku Komisji w odniesieniu do rozdziału pionowego operatorów sieci wodorowych przewidywano, że model rozdziału oparty na niezależnym operatorze przesyłu (ITO) wygaśnie do końca 2030 r., a model oparty na niezależnym operatorze systemu (ISO) i model oparty na ITO będą dostępne jedynie dla tych sieci wodorowych, które w momencie wejścia w życie pakietu gazowego należały do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.

Model rozdziału własnościowego został utrzymany jako domyślny model rozdziału. Jednak przeformułowano art. 62 ust. 4, aby zapewnić większą elastyczność w odniesieniu do wyznaczania podmiotu służącego jako zintegrowany operator sieci wodorowej zgodnie z zasadami dotyczącymi ITO. Operatorzy sieci wodorowych mogą również korzystać z odstępstw dla istniejących sieci wodorowych i sieci ograniczonych geograficznie (art. 47 i 48 dyrektywy); uproszczono stosowanie tych odstępstw.

- q) W art. 80 dokonano modyfikacji w zakresie opisu okoliczności, w których państwa członkowskie, które nie są bezpośrednio połączone z systemem wzajemnie połączonym żadnego innego państwa członkowskiego mogą odstąpić od poszczególnych przepisów dyrektywy. W tym samym artykule wprowadzono odstępstwo od rozdziału mające zastosowanie do Luksemburga w celu odzwierciedlenia jego obecnych ram regulacyjnych na rynkach gazu i energii elektrycznej. W nowym art. 80a przewidziano dodatkowe odstępstwo w odniesieniu do szczególnych uwarunkowań występujących w Estonii, Łotwie i Litwie.

V. PODSUMOWANIE

1. W związku z powyższym Rada jest proszona o przeanalizowanie kompromisowego tekstu prezydencji w wersji zamieszczonej w dok. 7556/23 i 7557/23, omówienie wszystkich nierozstrzygniętych kwestii podniesionych przez delegacje i osiągnięcie porozumienia w sprawie podejścia ogólnego Rady, które zostanie przedstawione w nadchodzących negocjacjach z Parlamentem Europejskim.